

Štev. 16.

V Ljubljani, v petek dne 23. junija 1911.

Leto I.

Dol s klerikalizmom!

Klerikalna stranka na Slovenskem je prišla na vrhunc. Politično moč ima danes povsod v svojih rokah. Državnozbornske volitve so ji to moč še povečale. Na Kranjskem so izven Ljubljane vsi mandati klerikalni, na Štajerskem vsi, na Koroskem edini, ki ga imajo Slovenci, na Goriškem dva. Kar še ostane: En goriški in tržaški okoliščanski mandat — se mora povečini tudi še smatrati za klerikalno posest, ker sta se kandidata v obeh teh okrajih z zobmi in nohti branila, da bi ju kdo smatral za protiklerikalca in če pride v državnem zboru do kakšnega vprašanja, ki se tiče klerikalizma, tedaj ta dva poslanca gotovo ne bosta protiklerikalno glasovala.

Klerikalizem ima torej na Slovenskem toliko, da si skoraj ni mogoče misliti še kaj več. In zaveda se tega in je tudi že bahav in ošaben, da si skoraj ni moči misliti bolj.

Ali čebnost ne bo premetila nikogar. Prevelika ošabnost ni znamenje zdravja, temveč simptom nekega nereda v živcih in možganih, ki lahko postane zelo nevaren. Čim predrznejše in brezobzirnejše nastopa klerikalizem, tem manj se ga je bati, zakaj tembolj je gotovo, da se približuje tudi njegova ura. In to je naravno, zakaj vsak organizem podleže večnim zakonom prirode. Vse, kar se poraja, je namenjeno, da se razvije, ali tudi da umrje. Ta organizem pogine na ta, drugi na drug način. Kako pogine klerikalizem, je odvisno deloma od njega samega, deloma od dela tistih, ki so poklicani, da ga uničijo.

Sam pospešuje klerikalizem svoj konec s tem, da deluje z lažjo, z zaslepljevanjem in s poneumnjevanjem. Ljudstvo, ki spozna, da je bilo varano, mu mora obrniti hrbet. Klerikalizem jadra v pogin, ker stoji gospodarsko na stališču kapitalizma. Če pade kapitalizem, morajo pasti tudi njegovi oprode. Javno pač ne priznavajo svojega značaja. Ali razodevajo ga njegova dela. Pri nas se dela z besedami jako prijaznega delavstvu. Takega se pa dela tudi napram kmetu, obrtniku, trgovcu, učitelju, uradniku, fabrikantu, veleposestniku. Kjer je ljudstvo nepoučeno in nezavedno, ga je še mogoče zapeljati s prijaznimi, ali praznimi besedami. Kjer se je že nekoliko zdramilo in čuti železno pest kapitalizma, tam ne more več verjeti sladkim frazam klerikalcev. Kajti kdor varuje interese gospodarjev, ne more varovati interese sužnjev. Volk in ovca se ne moreta pasti skupaj, kapitalistu in delavcu se ne more obenem služiti.

Pri nas je gospodarski razvoj še bolj zaostal, nasprotja še niso tako očitna kakor v drugih deželah. Ali naše gospodarstvo hodi vendar po enakih potih kakor po vsem svetu. Kar opazujemo v gospodarskem življenju dru-

gih narodov, velja tudi za nas. In kako ravna klerikalci tam, kjer se je treba odločno postaviti na eno ali na drugo stran? Trgovinski minister dr. Weisskirchner, ki je vsled popolnega poraza pri volitvah vložil svojo demisijsko, je to posebno dobro pokazal. On se je upiral trgovinskim pogodbam, ki bi bile omogočile ljudstvu nekoliko cenejše življenje; on je ovrnil pogodbe z balkanskimi deželami, ki bi povzdignile domačo industrijo in dale delavstvu več prilike za zaslužek. On se je ustavljal uvozu argentinskega mesa. In lani, ko se je vozil po Avstriji, ga ni bilo sram, popotovati v avtomobilih milijonarjev, prenočevati, kositi in večerjati pri najhujših kapitalističnih izkoriščevalcih, šampanjizirati z denarnimi mogotci, ki ravna s svojimi delavci kakor s sužnji. Kdo more pričakovati, da se bo tak minister s svojo stranko postavil na stran delavcev, kadar gre za spore med delom in kapitalom?

Krščansko socialni minister Weisskirchner je bil tisti, ki je na svojih volilnih shodih napovedoval zakon zoper stavke in zakon za zaščito stavkocinov.

Pa na Dunaju, v največji občini, ki jo imajo krščanski socialci v svojih krempljih? Ali niso mestnim delavcem, plinarskim nastavljenecem, tramvajskim uslužbencem, prepovedovali vstop v neodvisne delavske organizacije? Ali ni moral človek, če je hotel priti le za premikača na cestno železnico priseči, da ni socialni demokrat?

Nič boljše kakor z delavci niso ravnali z malimi obrtniki. Pred petnajstimi leti so jim obljubovali rešitev, da so dobili njihove glasove in njih agitacijsko pomoč pri volitvah. Ko so dobili dunajsko občino v svoje roke, so pa vsa občinska dela oddajali velekapitalistom, obrtnike so pa farbali s krošnjarskim zakonom, s sposobnostmi izpričevali in podobnimi brezposelnostmi. Preganjali so malega židovskega — pa tudi krščanskega — krošnjarja, bratili pa so se z židovskimi milijarji.

Ali je morda klerikalizem na Kranjskem, na Štajerskem, na Goriškem kaj drugega kakor klerikalizem na Dunaju ali na Moravskem? Povsod je enak, povsod ima enak program, enake cilje. Povsod stoji na stališču kapitalističnega gospodarstva in njegove družbe ter jo varuje. Zato mora na Slovenskem hoditi po enakih potih kakor povsod, mora rabiti enaka sredstva kakor povsod, mora ravnati tako kakor povsod.

Ker pa potrebuje klerikalizem množice, da pride do krmila, a ne more ničesar storiti zanje, ker je zavezan klerikalizmu, je korupcija v njegovi politiki neizogibna. Obljubovati mora, česar ne more izpolniti. Zakaj če ne obljubuje, ne gredo množice za njim. Ker pa je potem treba ljudstvu vsaj nasuti peska v oči, mora povzdigniti nekoliko posameznikov; drugi naj

potem mislijo, da pridejo tako na vrsto, kakor so prišli prvi. Protežirati mora nekatere, da mu služijo pri volitvah za priganjače. Kjer se začnejo protekeje, tam pa je tudi korupcija. Če se hoče enim dajati, se mora drugim jemati. Klerikalizem pa ne more jemati kapitalizmu, ker mora v svojem političnem interesu skrbeti, da ustvari še nekoliko novih kapitalistov.

Nekoliko je klerikalizem tudi pri nas že priznal ta načela, čeprav ne naravnost. „Politični“ bojkot nasprotnikov, ki se ne da misliti brez gospodarskega bojkota priznava protežiranje na eni in zapostavljanje na drugi strani. Klerikalizem ne pozna enakopravnosti in nepristranosti. To pa ga mora neizogibno voditi boljbolj v korupcijo.

Tako si krči klerikalizem sam pot v pogin. Njegova zgodovina v zapadnih državah in njegov prvi veliki poraz v Avstriji kaže slepeu, da je tako. Naša naloga pa mora biti, da mu pomagamo na tej poti v brezno, iz katerega se ne dvigne nikdar več. O tem, kako imamo vršiti to nalogo, pa prihodnjije.

NOVICE.

Iz ruskih ječ.

V noči od 16. do 17. junija 1907. je ustavolomna ruska vlada zadala razpuščenju ruski dumi poslednji udarec. Domalega vse socialno demokratične poslance, ki so se najostreje postavili vladnemu nasilju po robu, je obtožila veleizdajstva in jih vtaknila v ječo. Nato je vprizorila navadno sodno komedijo, ki je končala s pregnanstvom in s katrgo obtožencev. Od tedaj so minila štiri leta. Le redko pride na dan kako poročilo o prejšnjih ljudskih zastopnikih, ki so zginili v neskončnem morju gorja in strahot, v katerem trpi na stotisoče jetnikov. Nekateri od socialno demokratičnih poslancev so že podlegli groznim razmeram, tako n. pr. Džaparidze in Džugeli. Sodrug Makradze, ki tiči v nikolajevski ječi, je nedavno tega zblaznel. Med znano tragedijo v Serentulu se je omenjalo tudi ime sodruga Serova, ki je z drugimi jetniki protestiral proti trpinčenju. Dalje so znane grozne muke sodruga Lomtatidzeja v sevastopolskem zaporu.

Sedaj prihaja poročilo o usodi voditelja socialnodemokratične frakcije, sodruga Ceretelija. Ker je obolev za jetiko, so mu prisilno delo izpremenili v večletno ječo in ga vtaknili v nikolajevsko jetnišnico. Ta jetnišnica, ki je na glasu vsled neznoznega trpinčenja jetnikov, je s svojimi samotnimi celicami pravo pokopališče živih ljudi. V teh kamnitih luknjah so internirani po večini jetični ljudje, brez vse oskrbe in pod strogim nadzorstvom. Najpogumnejšim, naj-

krepkejšim je ta peklenški dom zlomil hrbtišče.

Sodrug Cereteli poroča, da je z ozirom na svoje zdravstveno stanje prosil: 1. za druge čevlje, ker se je v navadnih čevljih prehladil v noge, 2. za lažjo obleko, ker debele raševine vsled svoje slabotnosti ne more nositi in 3. za ozek kos blaga, da bi z njim pregrnil mrzla asfaltna tla v svoji celici. To so bile želje odličnega moža, ki sta ga težka bolezen in večletni zapor telesno popolnoma razdejala. Dalje pa je prosil, da bi smel čitati časnike, ker za znanstveno delo vsled telesne slabosti ni več sposoben. Poslednja prošnja je bila kar na kratko odbita, dočim so mu prve tri šele po dolgem zavlačevanju dovolili.

Izvečke in odlomke iz Ceretelijevega pisma je objavilo tudi liberalno časopisje, ki se je ob tej priliki s priznanjem spominjalo socialnodemokratičnih poslancev. Značilno pa je za liberalce, da šele zdaj postavljajo vladno imfamijsko na „pranger“, dočim pred štirimi leti socialnodemokratičnim poslancem, ko so zaradi „velezdaje“ bili obsojeni, še svoje simpatije niso hoteli izraziti. Rusko delavstvo je takoj pravo cenilo revolucionarno taktiko, svojih možatih zastopnikov, ki se ob razpustu dume niso skrili v varno zavetje, temveč z vzravnano glavo odkorakali v carjeve ječe.

* **Strahote v Drohobyczu.** Vlada bi rada prikrila grozo krvavih dogodkov v Drohobyczu; ampak vse olepšavanje ji ne bo pomagalo in vse zavijanje ne odvzame odgovornosti z njenih pleč. Poseben poročevalec „N. E. Presse“ poroča o krvavih dogodkih: Raba orožja ni bila po mnenju tukajšnjih krogov brezpogojno potrebna, **nekrvava ataka konjenice bi bila popolnoma zadoščala za razkropitev množice.** Kakor stala z jasnega so bili prvi strelji. Zakaj nekaj minut prej ni človek ničesar opazil, kar bi bilo dalo sklepati, da bo vojaštvo streljalo, **nepričakovano je počilo pet saliv.** Množica se je bliskoma in z nepopisnim vriščem razkropila na vse plati, ampak kroglice so jo dosegle; tako si je razlagati dejstvo, da je več kot polovico ranjenecv zadetih na begu v hrbet. Kakor trava pod koso, tako so padali ljudje pod „mannlichericami“ na tla. Kroglice niso prizanašale nedolžnim gledalcem po balkonih; tako se je zgodilo, da je bil ustreljen človek v prvem nadstropju močno obiskanega hotela „Boulevard“. Za trenotek je nastopil mir in očesu se je razgrnila vsa katastrofa. Panika prebivalstva je bila nepopisna. Ljudje so begali kakor blazni iz mesta na prosto. Vseposvoda se je razlegal jok in stok, ki je pretresal človeku kosti in mozeg. V prvem strahu so pripovedovali ljudje kar o celih stotinah ubitih demonstrantov; vsak je tekal naokoli, da po-

MAKSIM GORKIJ:

Mati.

Socialen roman v dveh delih.

Mati je slišala le začetek teh besedi, vse nadaljne besede pa so se zlivale v zlovestno, hripavo vrščanje.

Tolsti ustni je Marja stisnila drugo ob drugi, pihala je z mesnatim nosom, oči so ji migale in škilile s strani v stran, kakor da bi na nekaj prežale.

— Ampak jaz ničesar ne vem, in ničesar ti nisem, moja draga, povedala; in celo videla te nisem danes, razumeš?

Nato je izginila.

Mati je zaprla okno in počasi sedla na klop, brez vse moči, s pusto glavo. Ampak zavest nevarnosti, ki je grozila sinu, jo je brž spravila na noge; brž se je opravila, zavezala ruto okrog glave in hitela k Fjodji Mazinu, ki je bil bolan in ni delal. Dobila ga je pred oknom, čitajočega knjigo in zibajočega desnico, na kateri mu je otekal palec. Ko je začul novico, je skočil kvišku; lice mu je prebledelo.

— Tu imaš . . . a meni — se gnoji palec! — je zagodrnjal.

— Kaj naj storim? — je vpraševala Vlasova in si s tresočo roko otirala pot z obraza.

— Le počakajte . . . ne bojte se! — je odgovoril Fjodja in si z zdravo roko pogladil kodrave lase.

— Saj se sami bojite! — je vzkliknila.

— Jaz? — V obraz je zardel; v zadregi

se je nasmehnil in dejal: — Kaaaj . . . da bi vrag . . . Pavla je treba obvestiti . . . Takoj pošljem k njemu! . . . Vi pa pojdite . . . Saj nas ne bodo odrli?

Vrnivši se domov je mati zbrala vse knjige na kup in naslonivši jih na prsi, je hodila po hiši semintja, pogledala v peč, v podpeček, v cev samovarja in celo v čebrič za vodo. Zdelo se ji je, da bo Pavel takoj pustil delo in da pride domov, a njega ni bilo. Slednjič je vsa utrujena sedla v kuhinji na klop položivši knjige predse, in ker se ni upala vstati, je presedela tako toliko časa, da sta prišla Pavel in Malorus iz tovarne.

— Ali že vesta? — je vzkliknila ne da bi vstala.

— Veva! — je odgovoril Pavel in se mirno smehljaj. — Ali se bojiš?

— Pa kako se bojim . . .

— Kaj bi se bali! — je dejal Malorus

— Bojazan nič ne pomaga.

— Celu samovarja nisi pristavila? — je pripomnil Pavel.

Mati je vstala, pokazala na knjige in dejala v opravičbo:

— Ves čas sem jila . . .

Sin in Malorus sta se zasmejala, in to jo je ohrabilo. Potem je Pavel odbral nekaj knjig in jih nesel skrit na dvorišče, Malorus pa je pristavil samovar in pripovedoval:

— Vse skupaj ni prav nič strašnega, mamica, in le za ljudi je sramotno, da se pečajo s takimi norčijami. Pa pridejo taki visoki možakarji v sivi uniformi, s sabljami ob boku,

z ostrogami na nogah in brskajo tod. Pod postelj pogledajo in podpodček, če je klet — zlezejo v klet, in tudi na podstrešje splezajo. Tam se jim nabere pajčevina v nosu, da pihajo. Dolgečas jim je in sram jih je, zato pa se delajo kakor bi bili zlobni ljudje in da bi kuhali jezo nad nami. Nemarno opravilo, tega se sami prav dobro zavedajo. Enkrat so meni vse premetali, pa so odšli z dolgimi nosovi, a drugi so me vzeli seboj . . . Posadili so me v ječo, in štiri mesece sem presedel pri njih. Ko sediš že celo večnost, te pokličejo k sebi, vojaki te vedejo po ulici, potem te sprašujejo o tem in onem. Neumno ljudstvo, blebetajo nesmiselne reči — pa pokličejo zopet vojake, da te odvedo v ječo. Tako te prepeljavajo semintja . . . Svojo plačo morajo zaslužiti! A potem izpuste človeka na prosto, to je vse!

— Oh, kako pa govorite Andrijuša! — je nehote vzkliknila mati.

Na kolenih je klečal pred samovarjem in krepko pihal v cev; nato pa je dvignil od napora zardel obraz, pogladil z obema rokama brke in vprašal:

— Kako govorim?

— Kakor da bi vas nikoli nihče ne bi bil žalil . . .

Vstal je, zmajal z glavo in dejal smehljaje:

— Kje na svetu pa je neuzaljena duša? Mene so že tako žalili, da sem se že utrdil. Kaj hočemo, če ljudje ne morejo drugače? Žalitve me ovirajo, da ne dokončam svojega dela . . . izogniti se jim človek ne more; če

se dolgo z njimi peča — izgublja po nepotrebnem čas. Tako je življenje! Prej sem se togotil nad ljudmi . . . pa sem pomislil — in zdaj vidim, da imajo vsi razdvojeno srce! . . . Vsak se boji, da ga sosed ne udari, no, obeem pa se trudi, da mu sam eno priloži za uho. Tako je življenje, mamica!

Njegove besede so tekale mirno in gotovo in so odrivale vsako bojazan pred hišno preiskavo; oči so se mu svetlo in otožno smejale in četudi neskladen, je bil zelo gibak, prav nič trd.

Mati je vzdihnila in mu toplo želela:

— Bog vam daj srečo, Andrijuša!

Malorus je s širokimi koraki pristopil k samovarju, pokleknil in zamrmral:

— Če pride sreča — je ne odklanjam, prosil — je ne bom, da bi si jo poiskal — ni časa!

Po tiho je zažvižgal.

Vrnivši se z dvorišča je Pavel uverjeno dejal:

— Ne najdejo jih! — in se je začel umivati.

Potem je dodobra in skrbno obrisal roke in dejal:

— Če jim, mama, pokažete svojo plačost, si bodo mislili — nemara pa je le kaj v tej bajti, ko ona tako trepeče. A mi se nismo še nič pregrešili . . . nič! Saj veste — slabega nečemo nič, na naši strani je resnica, in vse svoje žive dni se bomo borili zanje — to je vsa naša krivica! Kaj bi se torej bali? (Dalje.)

išče svoje. Ker ni bilo rešilnih voz na razpolago, so ranjence na zanih galitskih lesenih vozeh pripeljali v bolnico; druge ranjence in mrlje so pasantje na rokah odnesli. Prizori, ki so se odigrali, ostanejo nepozabni vsem, ki so jih doživeli. Neznani ljudje so se objemali in poljubovali, oči veselja, da so odnesli celo kožo. Med ubitimi je par Rusinov, enajst Židov in troje Poljakov, ponoči so umrli v bolnici še trije ranjenci, tako da znaša število ubitih žrtev dvaindvajset. Med žrtvami je največ neudeleženi gledalcev, n. pr. učitelj francoskega jezika Bertuolost, tri žene, en akademik in en otrok; ostali so po večini delavci; tudi bogati trgovec Mühl se nahaja med mrlji.

*** Pekarski trust v Ameriki.** Amerika je za nov trust bogatejša. 21 največjih ameriških pekarn se je v Novem Yorku združilo z osnovno glavnico 125 milijonov kron. Da si osvoji občinstvo, napoveduje novi trust, da določi kruhu popolnoma trdno ceno in da ga bo mnogo ceneje prodal kakor velepekarne. Pekarne bodo opremljene po vseh zdravstvenih predpisih, tako da se bodo prav ugodno razlikovale od sedanjih podjetij, ki na snago svojih pekarn in na dobroto svojega kruha ne polagajo mnogo važnosti. Daje obeta trus, da bo izdatno izboljšal delovne in mezne razmere pekarskih delavcev, ki se nahajajo že dolgo časa v trdem boju za boljšo mezdo in za krajši delovni čas. Koliko časa bodo držali ti naklepi, ki jih trust uporablja za reklamo, je treba počakati. Bojimo se, da bo to velekapitalistično podjetje ubiralo tako napram konsumentom kakor tudi napram delavcem vse druge strune, kadar bo poteptalo konkurenco.

*** Žganja** se je v Nemčiji lani popilo znatno množino manj kakor pa v predlanskem letu; vporaba je padla od 2.602.121 hektolitrov na 1.800.422 hektolitrov. Delavstvo je odgovorilo z bojkotom žganja, ko je vlada in njena meščanska večina v nemškem državnem zboru navajala težke davke na žgane pijače. Vlada je trdno računala, da izpreša ogromne vsote iz delavskih žepov; kakor videti se je pa temeljito vrezala.

DOMAČE VESTI.

Ljubljana in Kranjsko.

— O večnih načelih klerikalizma klobasa „Slovenec“ v svojem večeršnjem uvodniku, ker ne more preboleti imenitnih batin, ki so jih dobili njegovi krščansko socialni bratci na Dunaju. S temi „večnimi“ načeli se tolaži, ali iz previdnosti vendar že govori o novih formah, novih likih, ker se mu vendar zdi, da je krščansko socialni stranki na Dunaju odpel pogrebni zvonec, pa misli, da bo treba za farbanje ljudstva izmišljati vsaj nova imena in kovati nove fraze. Sedaj vsaj vemo, kaj pomenijo pri klerikalcih nove oblike. Ko so v Ljubljani ustanavljali svojo glasovito „Slovensko ljudsko stranko“, so peli in deklamirali, da je to vse kaj drugega kakor pa stara „Katoliško Narodna“, kateri je dr. Krek odpel de profundis. Po tolikih letih slovenskega ljudskarstva pa pripoveduje „Slovenec“, da je to vse skupaj ena komedija, ker ima klerikalizem „večna načela“. Če vino iz enega sode ne tekne več ljudem, se preljuje v drug sod; če stranka več ne vleče, se prekrsti. Ali ljudstvo ni vedno kakor svatovski gosti v Kani Galilejski, da bi ne

znalo vina ločiti od vode. Hokus rokus z izpremembo imena lahko enkrat preseneti ljudi, večno se pa tudi z „večnimi načeli“ ne dajo imeti za norca.

— Čudno in prečudno je, da se „Slovenec“ kakor blazen trpinči zaradi kraha dunajskih krščanskih socialcev in kliče vse svetnike na pomoč, naj ga vendar razsvetle, kako bi se dalo dokazati, da polom ni polom ali pa vsaj da so Gessmaniti kakor ptice fenič, ki se prepeljujejo iz svojega lastnega pepela. Zakaj neki ves ta trud, če je res, da nimajo naši tretjerdniki nič opraviti z Bielohlavko gardo? Zakaj vse bolečine, ko so bili Weisskirchnerjevi vendar vladna stranka, dočim presegajo Šustersičevi, da so bili vedno koreniti opozicionaleci? Zakaj je treba, da imajo Jęgličevci mačka za Dunajčane? ... Morda je pa sorodstvo vendar tesneje, nego priznavajo „Slovenčevci“? Pa čutijo, da so bili z Liechtensteinom vred tudi sami tepeni? Če ne bi bilo tako, bi bilo „Slovenčevci“ početje popolnoma nerazumljivo. Toda mi smo vedno pravili, da je klerikalizem povsod enak, da ima po vsem svetu enotno organizacijo in če nastopa z različnimi plašči, z različnimi imeni, z različnimi zastavami, je vse to namenjeno le backom, ki se dajo zapeljati. Tudi druge vojske imajo različne uniform. Ali duh klerikalne armade je eden in general komando ima v Rimu.

— Tri Smrekarjeve karikature, ki so razstavljene v knjigotržnici L. Schwentnerja, vzbujajo po zaslugi pozornosti vseh mimoidočih Smrekarjev karikaturistični talent se kaže zlasti v izvrstnem karakiriziranju, ki sloni na imenitnem opazovanju. „Zbor učenjakov“ kaže tako izborna zasačena tipe, da se že skoraj bolj približujejo portretom kakor karikaturam. „Zabava“ je tableau šestih resnično zabavnih prizorov, ki se zaključujejo prav groteskno. „Pravljica o žalostnem kraju“ izraža nekaj obupen humor in učinkuje naravnost dramatično. Risbe so skozinsko značilne, idejno originalne, slikarska izvršba resnično umetniška. Vse tri slike, ki jih je vredno pogledati, so na prodaj.

— Velikanski semenj v Šiški, ki se zadnjič vsled slabega vremena ni vršil, se vrši v četrtek (praznik) dne 29. t. m. z vsem prvotnim obširnim sporedom in sicer v vseh prostorih Zajčevega hotela „Bellevue“ v Šiški, t. j. na vrtu, v gozdu, v kleti, na verandi in drugih gostilniških prostorih. Tudi aviatika Lord Inemeesa iz Londona se je posrečilo zopet pridobiti. Ker so se mu naši kraji jako prikupili, pripluje s svojim zrakoplovom na krnilo naravnost iz Gorice čez Rožnik na semenj, kjer se spusti na tla, od tod pa se zopet pred očmi gledalcev dvigne 200 metrov visoko v zrak, obkroži v velikem poletu Šiško in se s pretresujočo naglico med „smrtno grozo“ spusti naravnost med sejmarje.

Občinska kriza v Sp. Šiški. Deželna vlada molči. Državnozbornske volitve so ji sicer prav jasno dokazale, kje je večina občinarjev Šiške, in na katere stranke bi se morala opirati pri imenovanju gerenta — no, vse je pri starem. Minister Weisskirchner je podal demisijsko, ko je dobil premalo glasov pri volitvi za poslanca. Šiška je tudi stranka, iz katere je vzet gerent, dala prav majhno število glasov. Čakamo, kaj bode!

— Z Viča. Nadučitelj Ravnihar „dela“. Strasten agitator za klerikalce je. Opozorjamo ga, naj premisli, da Vič ni na — Krasu in da delavstvo ljubljanske okolice ne potrebuje situiranja „klerikalnih učiteljev.“

— Lov za kurjim tatam. V ponedeljek popoldne je bil na Poljanskem nasipu ukraden nekemu poštnemu uradniku velik petelin. Tam igrajoči otroci so videli nekega čedno oblečenega tujca, ko je nesel petelina pod pazduho in to naznanili stražniku, ki ga je začel takoj zasledovati. Ko je neznanec to opazil, je zbežal, stražnik pa za njim. Tako se je vršil lov po raznih cestah in ulicah, dokler ni uzumovil prišel na Sv. Petra cesto in se skril za vrata Kunčičeve hiše, kjer je bil prijet in aretiran. Pri uradu se je legitimiral, da je krojaški pomočnik Alfred Lukovca, 23 let star, ter da je doma iz Rodika pri Sežani. Sumljiv je tudi neke druge kurje tatvine. Lukovca, ki je bil zaradi tatvine večkrat predkaznovan, so izročili sodišču.

— Aretirana tatlica. Pred kratkim se je izvršilo v zavodu sv. Marte več tatvin. Kot osumljenka je bila aretirana 20letna brezposelna natakarka Katarina Štomerjeva iz Petrinje na Hrvaškem. V njenem stanovanju so našli več pokradenega perila. Pri osebnih raziskavi pa so našli 40 K vredno zlato veržico z zlatim priveskom Matere božje. Dognali so da je Štomerjeva to veržico ukradla hčerki nekega notarskega kandidata v Kolizeju. Navihanko so izročili sodišču.

— Utopljenec so potegnili iz Save v Radečah pri Zidanem mostu. Utopljenec je kakih 30 let star, 175 cm velik, je imel, porhantaste spodnje hlače in rjave čevlje na zadrgo. Kdo da je, se še ne ve.

— S ceste. Ko je v srdo ob 6. zvečer hlapec mengiške pivovarne, Lovro Funtek, peljal po Dunajski cesti poln voz pivnih steklenic, mu pride pred kavarno „Evropo“ nasproti nek avtomobil, katerega sta se konja ustrašila in nekoliko poskočila. Pri tem se zlomi ročica, steklenice pa se vsujejo z voza. Žvenketanja sta se konja še bolj ustrašila in se splašila. Med tem dirom so popadale z voza vse steklenice in se pobile tako, da je po cesti izgledalo kakor na Francoskem, ko so viničarji pobijali šampanjske steklenice in zažigali hramove. Pri tem se je tudi hlapec na desni roki nekoliko poškodoval. Škoda znaša 179 K 46 vin. Razbite steklenice so mestni delavci takoj pomedli skupaj ter jih z vozovi odpeljali.

— Na „Zarja“ so doslej v Idriji naročeni naslednji gg. obrtniki-gostilničarji: Kogej Anton, Kos Josip, Štraus Mici, Živic Josip, Lapajne Ivan, Lipušček Andrej, Vidmar Franc, Čuk Matevž, Schmeiler Anton, Makovič Marija, Kobal Alojzij, Jereb Ivanka in Moravec Matej, dalje Kaučič Franjo (kavarnar), Hlebec Franc (mesar), Jereb Ivan (brivec), Bajt Ivan (trafikant), Bratuš Anton (čevljar), Stros Leopold in Majnik Tomaž (krojač). Imenovane obrtnike je dolžnost organiziranega delavstva, v prvi vrsti podpirati. Kdor je z nami, moramo biti mi z njim. Kdor nas ne pozna, tudi mi njega ne poznamo. Napredek delavstva je napredek obrtnikov in vseh občanov. Prva naloga naša je, povzdigniti naš tisk. Zato pa ne sme biti ne hiše, ne delavnice, kjer se ne bi nahajal naš list, „Zarja“. Kjer ga ni, tam nima delavec nič iskati; vse nove naročnike priobčimo, ker nečemo delati nikomur krivice. List se naroča pri raznašalcu sodrugu Antonu Bajtu.

— Vabilo na občni zbor kolesarskega društva „Sloga“ v Idriji, ki se vrši v nedeljo, dne 25. t. m. ob 1. popoldne v hiši sodruga Ant. Kogej v Idriji z dnevnim redom: 1. Poročilo odbora. 2. Izlet v Tolmin. 3. Slučajnosti. Če je občni zbor ob napovedani uri vsled ne-

zadostne udeležbe nesklepčen, se vrši ob vsakem številu pol ure pozneje.

— Veliko ljudsko veselico priredi socialistično društvo „Naprej“ v Idriji na sv. Petra in Pavla praznik, dne 29. t. m. ob pol 8. zvečer v pivarni pri „Črnem orlu“ z naslednjim sporedom: 1. Godba. 2. Deklamacija. 3. „Zvestoba“, drama v treh dejanjih. 4. Saljiva pošta. 5. Ples. Vstopnina 30 vin. za osebo. Čisti dobiček je namenjen za nabavo novih igralnih potrebščin, tamburaških instrumentov in not. Slavno občinstvo se vljudno vsbi na mnogo-brojen obisk.

— Gospod ministerjalni svetnik dr. Ivan Zolgar na Dunaju je pristopil kot ustanovnik k „Matici Slovenski“.

— Hrastnik. V nedeljo dopoldne sestanek vseh strankinih zaupnikov v prostorih konsumnega društva. Dnevni red: razgovor o strankinem tisku. Poroča sodrug Anton Kristan iz Ljubljane. — Pridite vsi!

— Zidanost. O važnosti delavskega časopisa bo razpravljala v nedeljo popoldne v prostorih žel. organizacije konferenca sodrugov iz Zidanega mosta in okolice. Poroča sodrug Josip Petrič in Anton Kristan iz Ljubljane. Polna udeležba potrebna.

Trst.

— Izlet v Ljubljano. Ko so nas lani obiskali v Trstu ljubljanski sodrugi, je zavladalo med tržaškim delavstvom, zlasti slovenskim, eno samo mnenje: Ljubljanskim sodrugom se mora obisk vrniti. Ustrezajoč tej želji je politični odbor jugoslov. soc. dem. stranke sklenil, da priredi meseca julija t. l. izlet v Ljubljano. Ko se je o tem sklepu izvedelo, je zavladalo med sodrugi veliko veselje, in še med volitvami so sodrugi povpraševali o prpravah za izlet. Zanimanje se je pa razširilo po okolici, in tudi v Nabrežini so se delavci izrekli, da se pridružijo tržaškim izletnikom. Izlet se bo tedaj vršil in sedaj bo treba, da se sodrugi pripravljajo. Dan izleta in ceno voznine objavimo v pravem času. Za sedaj sprejema vpisnine za izlet sodrug V a v p o t i č v Delavskem domu v Ljudskem odru. Vpisnina poleg vožnje znaša 1 krono. Sodrugi na delo!

— Represalije. Izvedeli smo, da je bila nekaterim našim slovenskim sodrugom zaradi zadnje volilne agitacije služba odpovedana. S tem je nasprotnik povedal, da bo odslej vihtel nad nami bič še brezobzirnejše kot doslej. Ob času pridemo na dan z imeni. Sodrugi! Vaša dolžnost je, da storite konec temu stanju!

— Pozor na ovčjo obleko! Kadar vidite nasprotnika v ovčji obleki, je znamenje, da izdeluje načrte za napade, ki so največkrat nečedni. Zato opozorjamo sodruge, naj se ne dajo zapeljati od mamljivih, navidezno blagih in rahločutnih besed nasprotnikovih. Stvari stoje danes tako, da moramo v nasprotniku videti vedno le nasprotnika, četudi se prikaže z odkritim vizirjem ali v lepi krinki. Proti njemu moramo biti pripravljeni vedno na boj. In boj bo uspešen samo tedaj, ako bomo dosledno vršili sklepe naših odborov in naših zborovanj. Ravno pretečene volitve v okolici so nam pokazale, koliko se da z mirnim, a vztrajnim delom doseči. Torej naprej do cilja!

— Svoji k svojim! To geslo, ki ga naši nasprotniki uspešno izvršujejo proti nam, moramo izvajati tudi mi v našo korist. Po njem se moramo ravnati dosledno in na način, da bo nasprotnik naš obstanek občutil. Boj nam

LISTEK.

Zadnji trenotki Gaponovi.

Pop Gapon je igral v ruski revoluciji veliko, a doslej še ne dovolj pojasnjeno ulogo. Prvič je prišlo njegovo ime v širšo javnost, ko je vodil množice peterburškega delavstva s cerkvenimi banderi pred carja, pa jim je policija z vojaštvom zastopila pot in je prišlo do znanega strašnega prelita krvi, ki je razburilo ves svet. Vsi so takrat smatrali Gapona za modernega zanešenjaka, ki se je hotel neglede na svoj poklic, ali verujoč v najvišje ideale prvotnega krščanstva postaviti v službo zatiranega ljudstva kot prorok in branitelj njegovih pravic.

Ali ko je pozneje Gapon izginil brez sledu, se je začelo zelo različno soditi o njegovi ulogi. Vse njegovo delovanje je bilo zavito v tajnost in dočim so eni mislili, da je zbežal pred maščevanjem ruske policije—drugi pa da ga imajo carjevi rablji že v svojih krempljih, so tretji trdili, da ni ne eno ne drugo resnično, da ni bil Gapon nikakršen idealist, ampak navaden provokator v službi carjeve tajne policije ter da jd zbežal iz strahu pred revolucionarji.

Nekega dne so našli Gapona ubitega v samotni hiši. Tudi to je bila svetu uganka. Ali ga je zadelo maščevanje policije, ali osveta revolucionarjev? Polagoma je začelo prevladavati drugo mnenje in s časom so v javnost prišli dokazi, da je bil Gapon res izdajalec,

najet od policije za njene najpodlejšje namene.

V ruski reviji „Biloje“ (štev. 11. in 12., letnik 1909) je neki neznanec, ki je bil priča dogodkov, opisal zadnje trenotke Gaponove. Tako je njegova povest:

... Sodba nad Gaponom se je imela izvršiti v Terjokah. Člani (revolucijskega) sodišča so bili zbrani v neki vili in so čakali le še na prihod Gapona samega, da bi mu povedali, česa ga dolži Rutenberg (član socialno revolucionarne stranke).

— Če je vse, kar pravite, resnično, je dejal neki delavec Rutenbergu, tedaj ga ubijemo, ne da bi čakali na sklep stranke. Vdih nas je, sledili smo mu in verjeli smo mu. Sedaj verjamemo Vam, ker Vas že davno poznamo. Ali Vi ste član stranke in inteligent. Bojim se, da bi nam nezavedna množica ne očitala, da smo ravnali pod pritiskom Gaponovih sovražnikov. On je v njenih očeh junak in le takrat ne bo dvomila o njegovem izdajstvu, če se mi, delavci, osebno prepričamo o njem.

Sklenilo se je ravnati tako, da bi mogli biti delavci na kakršenkoli način navzoči pri pogovoru Gapona z Rutenbergom, iz katerega bi se spoznala resničnost Rutenbergove izjave o Gaponovem izdajstvu.

V ta namen so porabili Gaponov prihod v Terjok, tembolj ker je Rutenberg smatral za neumestno umoriti ga na finskih tleh, da se prepreči vsakovrstne neugodnosti za Fince, pri katerih so v tistih časih ruski revolucionarji nahajali pribežališče.

Ko je prišel Gapon, sta se oba odpeljala v gozd na vozu, ki ga je ravnal preoblečen delavec, član sodišča.

Gapon je bil med vožnjo zelo odkritosrčen, ker so že prej od Rutenberga sprejete konspirativne povedbe omajale njegovo previdnost.

Pripovedoval je, da je imel Račkovskij (visok dostojanstvenik peterburške tajne policije) pred nekaterimi dnevi z njim sestanek in mu obljubil, da uredi vse tako, da ne bo mogel nobeden Rutenbergovih sodrugov v stvari ničesar izvedeti. Govoril je tudi o denarju, ter navedel gotove zneske, ki jih Račkovskij obljubljuje Rutenbergu za odškodnino.

Razgovor je s pretržkami trajal skoraj uro. Med tem so ostali člani sodišča čakali v vili. Končno je vstopil delavec, ki je poslušal razgovor. Bil je skrajno razburjen in ko je vstopil, je takoj zaklical:

— Prokleti pes, prodal nas je! Vse sem slišal. Neizogibno se mora ubiti.

Potem je povedal vse, kar je bil slišal med vožnjo.

Delavci so se začeli posvetovati, kako izvršiti smrtno obsodbo, ki je bila soglasno izrečena. Sklenili so, da pojdejo v Peterburg v njegovo stanovanje in da ga tam ubijejo. Toda proti temu se je pokazala cela vrsta zaprek. Gapon ni stanoval sam. V stanovanju je vedno imel svoje pristaše, delavce. Ta načrt je bil preveč dv. mljiv.

— To je vseeno! je zaklical eden izmed delavcev. Če hočete, začnem jaz. Če se mi ne posreči in če me ujamejo, nastopi drugi, ki bo na vrsti. Izza vsega tega pa nikakor ne more ostati živ.

Delavci so že obljubili, če bodo slučajno umorjeni, ali če pridejo policiji v roke, da dokončajo to stvar tisti, ki ostanejo živi. Tako ali tako mora biti izdajalec umorjen.

Rutenberg, ki se do tega hipa ni udeležil razgovora, je predlagal:

— Če ste se prepričali o resničnosti mojih obdolžitve, tedaj mislim, da ni treba zaradi enega izdajalca postavljati toliko življenja tolikih ljudi na kočko. Boljše je poiskati drug način, ki bi bil manj nevaren za Vas vse.

Po daljšem posvetovanju se je sklenilo najeti kakšno vilo na ruskih tleh, izvesti tam priprave in zvabiti Gapona pod pretvezo važnega sestanka tja.

Nekoliko dni pozneje se je najela vila v Ozerkah; poprej so pregledali podobno vilo v Šuvalu, ki pa ni bila pripravna, ker je bila preblizu stotnikovega bivališča.

Ob dveh popoldne so bili člani sodišča zbrani v sobi poleg tiste, v kateri je imel biti sestanek. Okrog starih sta prišla Gapon in Rutenberg.

Čim je Gapon vstopil, je začel hvaliti previdnost in tajno ravnanje Rutenbergovo.

— To je izvrstno! je vzkliznil. Vselej najdeš tak prostor, da ga ne bi niti pes izvolal.

Delavci v sosednji sobi so lahko slišali vsako besedo, ker so bile stene zelo tenke, vrata pa so imela dve krili, ki se nista tesno zapirali. Da bi odstranili vsak sum Gapona, so na vrata obesili ključavnico.

Odslej pa lahko opisujem kar sem sam slišal in kar sem videl z lastnimi očmi. Sodrugi, ki so bili v sosednji sobi, so slišali do zadnje besede ves razgovor Gapona z Rutenbergom, do mene pa so prihajali samo odlomki, ker sem bil od njih precej oddaljen in nisem mogel slišati vsake besede.

(Dalja.)

je bil že davno napovedan. Velik, hudi, nepri-
zanesljiv boj nam je bil od nasprotnika dikti-
ran. Kakih sredstev se nasprotnik v tem boju
poslužuje, smo izvedeli, ko smo ga videli na
delu. Kakršen je napad, tak mora biti tudi
odpor. Ako nasprotnik v sredstvih ni izbirčen,
tudi mi ne bomo, ne smemo biti izbirčni. Zato:
Svoji k svojim! dosledno in vztrajno.
Kdor nas ne mara, takemu moramo obrniti
hrbet, zakaj grdo je vsiljevati se in poniže-
valno je poljubljati šibo, ki je vrezana za nas.
Zato sodrugi: Podpirajte samo take lokale, kjer
podpirajo naša stremjenja! Ne zahajajte v go-
stilne in kavarne, kjer nimajo in nečejo naro-
čati naših časopisov. Kamor zahajamo, moramo
zahtevati, da nas upoštevajo. Vato ne sme biti
nobene gostilne, nobene kavarne, kamor zaha-
jamo, da ne bi bila naročena na naše časo-
pisje, zlasti na našo „Zarjo“. Ne kupujte so-
drugi v tobakarnah, ki nečejo imeti „Zarje“ v
razprodaji. Odslovite privatne trgovce, pri ka-
terih sedaj kupujete in postanite člani vaših
močnih konsumnih zadrug! Delajte tako. Svoji
k svojim! in vspehi našega dela se bodo
kmalu pokazali.

Istra.

— Za ožje volitve je „Omnibus“ na-
penjal vse strune, da bi naše sodruge odvrnil od
strankinega sklepa in jih pripravil do tega, da bi
šli glasovat za dr. Leginjo. Ne bi narodnja-
škemu listu zamerili, da je hotel pomagati svo-
jemu kandidatu in če bi bil Leginja ob naši
asistenci izvoljen, bi bila naša kri ostala ravno
tako hladna kakor tisti hip, ko smo zvedeli,
da je izvoljen ces. kr. iredentist Rizzi. Ali
„Omnibus“ se je prenerodno polotil svoje na-
loge, zakaj argumenti, s katerimi je šel v boj,
ne zaležejo pri socialnih demokratih. Dobro
vedoče, da sta klerikalizem in militarizem točki,
pri katerih ne more socialna demokracija niti
za dlako odstopati od svojih načel, je začel, da
Leginja ni klerikalen kandidat. Kaj to po-
maga, ko ne more ovreči dejstva, da je nje-
gova politika klerikalna in da se klerikalizem
tembolj pospešuje, čim več je v parlamentu
takih klerikalnih poslancev, ki „niso bili kleri-
kalni kandidati“? O militarizmu pa pravi
modri „Omnibus“, da je to stvar, „o kateri
med resnimi ljudmi ni vredno govoriti.“ Brez
marine, pravi, ne bi bilo Pulja. Brez arzenala
pravi „Omnibus“, na tisoče delavcev brez
kruha. Kako stara je že ta pesem! Kolikokrat
smo jo že slišali! Ali ravno tolikokrat so na-
rodnjaki slišali naš odgovor. In če bi v Na-
rodnem domu nekoliko poznali socializem in
njegove nauke, ne bi mogli nastavljaati tako
neumnih limanic. Delavci imajo prav zato
premalo kruha, ker gre preveč milijonov za
ladje in kanone, od katerih nima nihče drug
profita kakor kapitalist. Delavci imajo zato pre-
malo počitka, ker morajo izdelavati take nepo-
trebne reči, za katere se v Narodnem domu
že zaradi svojega krščanstva ne bi smeli ogra-
vati. In če so že barke, pa narodnjake skrbi,
kaj bi bilo z njimi, če bi ne bilo militarizma,
tedaj jim povemo, da je v Avstriji na tisoče
in tisoče jetičnih bolnikov, za katere bi bilo
nekoliko voznje po morju bolj koristno od
vsega vojaškega manevriranja in streljanja. O
militarizmu torej ne more biti nobenega kom-
promisa in dokler mu pomaga Leginja ravno
tako metati milijone v žrelo kakor Rizzi, je za
nas vseeno, če dela protijudsko politiko na Du-
naju Rizzi ali pa Leginja.

Štajersko.

— Maribor. Dvorni svetnik dr. Ploj
bo imenovan v gosposko zbornico. Tako poro-
čajo z Dunaja in tako se sploh govori po Sp.
Štajerskem. A to ni nič novega. To vest smo
slišali že lani, takrat ko je hodil dr. Ploj za-
radi razpusta občinskega sveta okrog ministrov
in deželnih šefov. Kakšno vlogo je takrat igral,
je tako dobro znano, da menda ni treba po-
navljati one tragikomične istorije. Že takrat se
je govorilo, da ne bo več kandidiral za državni
zbor in da bo imenovan v gosposko zbornico.
Ko je bil razpuščen parlament, se je dolgo
obotavljalo za kandidaturu, ki ga vsaj na Štaje-
rskem nič kaj ni mikala. Da pa v Ljubljani ni
nič z njegovo kandidaturu, je menda slutil
sam. Tukaj so ga silili, naj se še enkrat po-
teguje za mandat in končno se je vdal. S kak-
šnim uspehom, je znano. Če ne bi bil ravno
on kandidiral, bi morda ta mandat ne prišel
v klerikalne roke. Tako je padel in zdaj ima
dobiti obliž na bridko rano z imenovanjem v
gosposko zbornico, kamor navadno prihajajo
penzionirani vladi ugodni političarji.

Razprava proti morilcema po- slanca Achima.

V pondeljek se je pred poroto v Gyuli
(Džulo) na Ogrskem pričel proces proti bra-
toma Zsilinskiy, ki sta pred par tedni
napadla voditelja ogrskih kmetov, poslance
Achima, pri čemer ga je Gabriel Zsilinskiy
ustrelil. Razpravo vodi sodni predsednik dr.
Josip Galbory. Obtožbo zastopa namestnik
državnega pravika dr. Lyszy, obtoženca

zagovarjata odvetnika Geza Kenedy in dr.
Keppich. Med porotniki je šest posestni-
kov, šest trgovcev in dva odvetnika. Po pre-
čitanju obtožnice se je takoj pričelo

zasliševanja Gabriela Zsilinskega,

ki se ne čuti krivega. Pravi, da je poznal
Achima samo na videz.

Predsednik: Ali ste imeli brow-
ning?

Obtoženec: Kupil sem ga lani, ker
smo prebivali v zapuščeni graščini, kjer se
nisimo čutili varne. Moj brat je imel revolver
še od vojaščine in ga je vedno nosil s seboj.
V jeseni je imel Achim v Bekes-Csabi govor,
s katerim je težko razžalil najinega očeta. Pro-
sila sva očeta, naj si poišče zadoščenja, pa je
odgovoril, da Achim ni mož, ki bi imel „vi-
teške manire“. Ko smo bili še v šoli, je bil
Achim enkrat pozvan na dvoboj, pa je odklo-
nil. Njegov list je neverjetno napadal inteli-
genco v mestu. Zato je enkrat neki inženir
oklofutal Achima, neki kancelist pa opljuval.
Ko je izšel članek s silnimi napadi na mojega
očeta, me je poklical brat in mi dejal, da tako
ne more iti dalje. Razmišljala sva, kako bi se
sestala s tem človekom, da bi nastal mir in tu
me je brat opozoril, da je Achim močan in
grob človek.

Predsednik: Pri žandarmeriji ste
priznali, da ste šli k Achimu z namenom, da
ga boste zlostavljali.

Obtoženec: To ni res. Šla sva naj-
prej v kavarno, kamor zahaja in sva imela re-
volverje s seboj. Nisva ga našla. Nekdo naju
je opozoril, da je sobota in da bo Achim naj-
brže pijan. Drugo jutro sva ga šla iskat. Ker
nisem imel palice, sem vzel za obrambo pasji
bič s seboj, ne da bi mislil kaj posebnega.
Šla sva skozi vrt, da naju ne bi prehitro
opazil. Vprašala sva dekle, če je milostivi go-
spod doma. Rekla je, da naj malo potrpi-
va, ali vstopila sva z njo v sobo. Toda tukaj
sva morala čakati, ker je bil Achim v spal-
nici. Ko sva nekoliko potrkala, se nama je
odprlo. Achim je bil s hrbtom naslonjen na
steno in je imel gorjačo v roki. Pozvala sva
ga, naj brezpogojno prekléče in za bodoče
opusti vse napade na najinega očeta. Zarjul
je: „Marš vun, sodrgal!“ Moj brat je dejal, da
imava pravico, ali še preden je izgovoril, ga
je Achim z gorjačo udaril po roki. Nato mu
jo dal brat eno s palico po glavi. Achim je
priskočil, ga pograbil za vrat in na vso moč
davi. Vzdignil ga je v zrak in moj brat ni
mogel dati glasu od sebe. Zakričal sem: „Iz-
pustite mojega brata, drugače ustrelim!“ Toda
Achim ga je vržl na posteljo in daval dalje.
Ko se moj brat že ni več ganil, sem potegnil
revolver in mu pognal kroglo v levo nogo.
Achim se je vzravnal, jaz sem prijel brata za
roko pa sva zapustila sobo.

Predsednik: Ali se pri streljanju
niste bali, da zadenete brata? V predpreiskavi
ste dejali, da ste dvakrat streljali. Tudi izve-
denci pravijo, da sta padla najmanj dva
strela. Konstatiram, da browning ni Vaš, am-
pak da ste si ga izposodili od prijatelja, ki
ga nočete imenovati, ki pa nam je to priznal.

Nato se

zasliši dr. Andrej Zsilinskiy.

Njegove izpovedbe se v bistvenem vje-
majo z bratovimi. Pravi, da je že dva tedna
pred dogodkom nasil revolver za svojo obrambo
pri sebi. Z bratom — pravi — se nista do-
govarjala, da bosta streljala.

Predsednik: Zakaj ste šli s takim
kolom k Achimu?

Obtoženec: V Osabi so palice za iz-
prehod pač tako debele.

Zagovornik Geza Kenedy predlaga,
naj se Achimovi članki prečitajo na javni seji
in naj se zaslišijo priče, da sta obtoženca
splošno znana kot pridna in solidna mla-
deniča.

Tožitelj ugovarja, ker je Achimovo delo-
vanje splošno znano, ker pa nikomur ne daje
pravice, da ustrelijo človeka kakor psa.

Sodišče ugotovi zagovornikovim predlogom.
Nato se zasliši kot prva priča

Achimova vdova.

Priča: Tisti dan, ko se je zgodilo zlo-
činstvo, sem bila v Budimpešti. Poklicali so me
brzojavno domu. Par dni poprej me je izdaja-
telj časopisa Stafs el svaril, da bosta Zsi-
linskiyeva sinova obračunala z Achim-
om, če ne bo nehal napadati njunega
očeta.

Predsednik: Ali lahko za gotovo tr-
dite, da je tako?

Priča: Gotovo.

Predsednik: Ali je Vaš mož imel
palico? (Pokaže ji palico.)

Priča: Da. Tudi ta je njegova. Imel je
več palic. Ta je bila večinoma v zaprti
shrambi.

Predsednik: Opozarjam Vas, da
boste morali priseči.

Priča: Mirno lahko prisežem.

Predsednik: Ali je Vaš mož imel
revolver?

Priča: Da. Vedno ga je nosil pri
sebi. Po noči ga je imel na omari pri po-
stetli.

Zagovornik: Ali veste gotovo, da
je bila palica zaprta v shrambi?

Predsednik: Gospod zagovornik,
nočem ovirati Vaše pravice vpraševanja, ali to
sem že jaz vprašal.

Zagovornik: Odločno se upiram
zapriseženju priče, ker je izpovedala očitno
neresnico.

Predsednik hoče zapriseči pričo,
ta pa prosi, da sme povedati še par besed.
Pravi, da ji je Achim na smrtni postelji po-
vedal, da sta ga brata Zsilinskiy nenadoma na-
padli s palico in z revolverjem. Po prvem
strelu je hotel pobegniti in to bi se mu bilo
posrečilo, da se ni spotaknil ob preprogo in
padel na tla. Tisti hip je zadonel drugi strel
od zadaj, ki je povzročil smrt. (Veliko gibanje
v dvorani. Obtoženca prebledita.)

Predsednik: Gospa, opozarjam Vas
še enkrat, da smete govoriti samo resnico.
Tega niste rekli v preiskavi in tudi Vaš mož
ni izpovedal nič takega.

Priča: Meni pa je povedal. Priprav-
ljena sem, da prisežem.

Predsednik: Opozarjam Vas še
enkrat na posledice krivega pričevanja. Zakon
zelo strogo kaznuje krivo prisego. Ali hočete
sedaj priseči?

Priča priseže:

Izpovedba na smrtni postelji.

Predsednik naprosi pričo, naj se
začasno odstrani iz dvorane in da prečitati
Achimovo izpovedbo pred smrtjo. Glasi se:

„Brata Zsilinski sta udrila, ne bi si se bila
prej najavila, v mojo spolično z besedami:
da te pokliče na račun. Zdej umreš pes! —
Eden je šestkrat iz browninga ustrelil name,
drugi me je z gorjačo tolkel po plečih. Čutil
sem velike bolečine in sem hotel pobegniti. Stal
sem pred ogledalom, ko je prvi bil po meni,
drugi pa šestkrat ustrelil?“

Predsednik konstatira, da je bil Achim
trikrat zaslišan. Četrtič ni bilo več mogoče,
ker je bil že v agoniji.

Delavsko gibanje.

— Odbor skupine kamnarskih delavcev v
Ljubljani ima v torek dne 27. t. m. zvečer
takoj po delu v društvenih prostorih važno sejo.
Odborniki, pridite vsi.

— V Spitalu ob Dravi traja stavka
mizarjev dalje. Doslej se je sklenila pogodba
še z enim podjetnikom in so začeli v dotični
delavnici delavci tudi delati. Ostali mojstri se
menda vdajajo otročjemu mnenju, da se jim
bodo delavci vrgli pod noge in izkušajo vsaj
na različne načine svojo srečo. Radi bi zain-
teresirali mizarske mojstre v Celovcu, da bi
jim priskočili na pomoč, pa najbrže ne bo iz
te moke nič kruha, kajti celovski mojstri imajo
že svoje izkušnje in si ne bodo vsled trme
gospodarjev v Spitalu zanetili v lastni hiši
požara.

— V Pragi je organizacija lesnih delav-
cev doslej sklenila s 107 podjetniki delovne
pogodbe, navzlic temu je še veliko število mi-
zarskih tovarn in delavnic, v katerih delavci
stavkajo.

— Kritičen spor v berlinski tiskar-
ski stroki. V soboto so dobili naročniki naj-
večjih berlinskih dnevnikov namesto debelih
časopisov lističe s kratkim obvestilom, da listi
ne morejo iziti, ker je strojno osobje ustavilo
delo. Že dalj časa je vrel med osobjem založ-
niške firme Avg. Scherl. O božiču je firma
nenadoma odpustila sedem strojnih mojstrov in
pozvala hkrati ostale strojne mojstre, da delajo
čez uro; osobje je kratkoma odklonilo čez-
urno delo. V soboto pa je osobje pri Scherlu,
Mosseju in Ullsteinu ustavilo delo, ker je
Scherlova firma odpustila dva strojna moj-
stra na podlagi razsodbe tarifnega urada,
ki je izrekel, „da omenjena zaupnika nista
kvalificirana za to mesto in da sta le na škodo
mirnega delovnega razmerja pri navedeni
firmi.“ Osobje se je izreklo solidarnim z odpu-
ščenima zaupnikoma in je stopilo v stavko.
Enak sklep pa je napravilo tudi osobje pri Ul-
steinu in Mosseju, ki sta prevzela delo za
Scherla z motivacijo, da ne bodo z delom ka-
zili stavke svojih tovarišev od Scherla. Na ve-
černem shodu, ki se ga je udeležilo vse tiskar-
sko osobje navedenih tvrdki, je bil po izjavi
tvrdki Ullstein in Mosse, da opustita vse delo
za Scherla, sprejet sklep, da se osobje posled-
njih dveh firm zopet vrne na delo. V ponedel-
jek so se vrnili na delo razen osmih vsi
nastavljenici Scherlove tvrdki.

Umetnost in književnost.

„Svobodna Misel“, 6. številka je izšla
in ima sledečo vsebino: F. V. Krejči: Ver-
stvo in moderni ideal človeka — Ivan Lah:
Vera in dvom. — Ivan Lah: Dositej Obrado-
vič. — Charles Bradlaugh „Iz življenja svet-
nikov“. — Stanislav Przybyszewski: Satanova
sinagoga. — Raznoterosti. — Za kulturni na-
predek slovenskega delavstva važno revijo vsem
sodrugom najtopleje priporočamo.

ZADNJE VESTI.

Militariziranje finančne straže.

Dunaj, 22. junija. [V najkrajšem času
se ima avstrijska finančna straža militari-
zirati na ta način kakor žandarmerija in
obenem reorganizirati. Razdeliti jo hočejo v
obmejno stražo in v davčno stražo. Prva
ne bo več podrejena finančnemu, ampak voj-
nemu ministarstvu ter bo imela politično-
vojaško službo. Razdeljena bo v kompanije
pod poveljstvom komisarjev, ki bodo združene
v okrožnih in deželnih komandah. Če se ne
bo zanj došlo dovolj dosluženi vojakov in
podčastnikov, bodo tudi novince asentirali na-
ravnost za obmejno stražo. Davčna straža
ostane tudi zanaprej podrejena finančnemu mi-
nistarstvu.

[Otvoritev državnega zbora.

Dunaj, 22. junija. Državni zbor bo
sklican na dan 11. julija.

Dr. Ploj — član gosposke zbornice.

Dunaj, 22. junija. V poučenih krogih
zatrjujejo, da bo dr. Ploj poklican v gospo-
sko zbornico.

Grof Thun imenovan za kneza.

Dunaj, 22. junija. Češki namestnik
Fran grof Thun je imenovan za kneza. To
imenovanje je bilo že dlje časa napovedano za
narodno spravo na Češkem, katero je imel
Thun izvesti, pa je ni izvedel in je pod Bie-
nerthovo vlado sploh nihče ne bi bil mogel
izvesti.

Poleg grofa Thuna sta tudi še ogrski
magnat grof Tassilo Festetics in cesarjev
krilni adjutant podpolkovnik baron Brown
imenovana za kneza.

Demisija železniškega ministra dr. Glom- binskega?

Dunaj, 22. junija. Razen ministrskega
predsednika barona Bienenrtha je danes
cesar sprejel tudi galskega ministra-rojaka
Zaleskega. Odločitev o demisiji dr.
Weisskirchnerja še ni padla. Vzrok
odlašanja je dejstvo, da še ni mogoče celoten
pregled o izidu galskih volitev; precej gotovo
pa je, da so volitve omajale ne le Weisskirch-
nerja, temveč tudi stališče železniškega ministra
dr. Glom b i n s k e g a. Dr. Glom b i n s k e m u,
ki je vstopil v Bienenrthov kabinet kot zastop-
nik vsepoljakov je od dvajsetih mandator ostalo
komaj pet. Že danes je gotovo, da ima dr.
Glom b i n s k i, ki je kabinetu pripadal kot parla-
mentarni zaupnik poljskega kola, le še neznan
strančico za sabo. Ministriranje dr. Glom b i n s k e g a —
tako govore vladni krogi — nima
niti za „Poljsko kolo“, niti za Bienenrtha po-
sebnost. V najkrajšem času bo moral
izvajati osebne posledice iz galskega volilnega
izida in vložiti svojo demisijo. Pričakovati je,
da bo cesar obe demisiji — demisijo Weiss-
kirchnerja in Glom b i n s k e g a — hkratu sprejel.

Lvov, 23. junija. Časopisje poroča, da
je demisija dr. Glom b i n s k e g a go-
tova stvar in da jo vložijo še tekom današnjega
dne. Začasno vodstvo železniškega ministrstva
prevzame sekijski načelnik Forster ali pa
sekijski načelnik dr. Röll.

Seja osrednjega vodstva krščansko-soci- alne stranke.

Dunaj, 22. junija. Današnja seja cen-
tralnega vodstva krščansko-socialne stranke je
sklenila, da ohrani napram Bienenrthovi vladi
popolnoma proste roke; dalje se je iz-
rekla za združitev vseh ostankov krščansko-so-
cialne stranke. Za predsednika stranke je bil
zopet izvoljen deželni maršal princ Liechten-
stein. Konferenca je izdala oklic na svoje vo-
lice in odposlala brzoglasen pozdrav dr. Gess-
mannu, ki je pod pretvezo katara ubežal v
Svico.

Stališče Bienenrthovega kabineta — omajano.

Dunaj, 23. junija. Bienenrthovo stališče
je močno omajano in v dobro poučenih krogih
kar za trdno računajo z demisijo celokupnega
kabineta. Vzrok kritičnemu položaju je večeraj-
šnja konferenca krščansko-socialne stranke, ki
je vladi odpovedala pokorščino. Bienenrth bo še
tekem današnjega dne pozval k sebi krščansko-
socialne voditelje, jih opozoril na posledice več-
rajšnjega sklepa in jih vprašal, če jih ni več
volja vstopiti v vladno večino. Če bo krščan-
sko-socialna stranka krenila na opozicijsko
pot, je demisija Bienenrthovega kabineta neiz-
ogibna.

Demonstracije v Trstu.

Trst, 23. junija. Snoči je bilo več
spopadov med socialisti, liberalci in mazzini-
anci, zlasti na Aqedottu. Policija je zaprla
eno kavarno in aretirala več oseb. Poslanec
Pittoni je posredoval v prilog aretirancem.

Hrvaški sabor.

Zagreb, 22. junija. Iz Budimpešte
javljajo, da je po časopisju razširjena vest o
nameravanem razpustu sabora in o novih vo-
litvah v jeseni ne osnova.

Srbski cerkveni kongres.

Zagreb, 22. junija. Zasedanje srbskega cerkvenega zbora bo končano še ta teden. V poslednjih sedmih je pričakovati burnih prizorov, ko bo posebna komisija poročala o očitkih proti radikalni stranki, da je nepravilno upravljala cerkveno imetje, da so njeni člani pomeverili velike vsote in potvarjali listine.

Ožje volitve v Galiciji.

Krakov, 22. junija. Pri ožji volitvi med narodnim demokratom dr. Adamom Doboszyńskim in socialnim demokratom dr. Marekom je bil zadnji izvoljen s 1652 glasovi. Doboszyński je dobil 1029 glasov.

Krakov, 22. junija. V okrajih Jaworzno in Limanova, kjer je bila včeraj druga volitev (po posebnem galskem volilnem sistemu), se ni dosegel uspeh.

V Jaworzni je bil izid sledeči: Odanih je bilo 18.056 glasov. Od teh je dobil poljski demokrat Jan Zaranski 5655, Wróbel (poljska ljudska stranka) 5423, Zulawski (socialni demokrat) 4299, pater Stojalowski 2679 glasov. S tem je Stojalowski definitivno padel, med prvimi tremi pa mora biti ožja volitev.

V Limanowi pridejo v ožje volitve: Jos. Ptas (vsepoljska stranka), Smilowski (poljska ljudska stranka) in Gurus (poljska ljudska stranka).

V Bochniji je bil pri ožji volitvi med Buebenbauerjem (poljska lj. stranka) in patrom Stajalowskim prvi izvoljen.

V Krosnom je bila ožja volitev med Francem Lyszczem (polj. lj. str.) in Janom Gruszeckim (vsepolj. str.). Izvoljen je Lyszcz.

Bolgarsko Veliko sobranje.

Sofija, 22. junija. Vladna večina v velikem sobranju v Tirnovem ne bo tako znatna, kakor se je izprvo mislilo. Opozicija bo štela okrog 90 poslancev, med temi jih stoji 75 na protimonarhističnem oziroma republikanskem stališču.

Kronanje angleškega kralja.

London, 22. junija. Kralj Jurij V. je bil danes z velikanskimi starinskimi slavnostmi v vestminsterski opatiji kronan. Z njim vred je bila kronana kraljica Mary. Vsi monarhi so bili pri slavnosti zastopani. Avstrijskega cesarja je zastopal nadvojvoda Karol Franc Jožef.

Razburjenje na Daljnem vzhodu.

Peterburg, 22. junija. Iz vzhodne Azije prihajajo vznemirljive vesti. V diplomatskih krogih v Pekingu so zelo razburjeni zaradi naraščajoče napetosti med Rusijo in Kitajsko. Iz Zizikarjain Girina javljajo o premeščanju velikih kitajskih vojaških čet. Pri Harbinu so kitajski roparji napadli in odpeljali tri ruske trgovce.

Kronanje angleškega kralja.

London, 22. junija. Z velikim pompom so včeraj v westminsterski opatiji položili angleškemu kralju krono na glavo. Pri salutnem streljanju se je razletel eden izmed to-

Dr. Löwenstein odložil svoj okrvavljeni mandat.

Lvov, 22. jun. Droholiški poslanec je odložil svoj državnozborni mandat.

pov in na drobne koščke raztrgal moža, ki mu je stregel.

Otvoritev velikega sobranja.

Tirnov, 22. junija. Ko je vstopil car v parlamentarno dvorano je zaklical vodja kmečke stranke Stambolijski. Kaj pa dela car tukaj? Njegov prostor je zunaj te dvorane, ko ga bomo sodili. Dol s carjem! Carja je nastop opozicije zelo preplašil; zelo razburjen je prečital prestolni govor.

Sofija, 22. junija. Naučno ministrstvo je poslalo gledališkega ravnatelja Ivanova študirat gledališke razmere na slovanskih odrih. Naloga Ivanova bo, da pridobi najboljše slovanske moči za gostovanje v Sofiji. Ivanov obišče tudi Ljubljano in Zagreb.

Odgovorni urednik Fran Bartl.

Izdaja in zalaga založba Zarje.

Tiska Učiteljska tiskarna v Ljubljani.

Štampilje vseh vrst za urade, društva, gostilničarje itd.

Anton Černe

graver in izdelovatelj kavčukovih štampilj

Ljubljana, Stari trg št. 20.

Ceniki franko.

Razpisuje se za dnevnik služba

urednika

V ponudbi treba navesti zahtevek z vsemi primernimi podatki. Čas nastopa službe po dogovoru. — Služba je začetkoma provizorična. — Ponudbe sprejema do 1. julija 1911 uprava „Zarje“ v Ljubljani.

Restavracija „International“

na Resljevi cesti št. 22

v neposredni bližini južnega kolodvora.

Vedno sveže pivo, dobra dolenska vina kakor tudi gorka in mrzla jedila.

Na razpolago je vrt s kegljiščem in vsi slovenski, nemški, italijanski delavski listi. Shajališče sodrugov!

Na prijazen poset vabi

Marija Petrič, gostilničarka.

Več hiš v najboljšem stanju, večina z dobro idočimi gostilnami s - - koncesijo - -

se pod zelo ugodnimi pogoji proda. Poizvedbe pri

Peter Matelič,

c. kr. konc. posredovalna pisarna v Ljubljani, Škofja ulica 10. - - Telefon 155.

Pozor!

Pozor!

KAVARNA „LEON“

se priporoča ter je navadno celo noč odprta.

S spoštovanjem

L. F. Pogačnik.

Produkt. zadruga ljublj. mizarjev

registrirana zadruga z omejeno zavezo

s sedežem v Ljubljani, Mar. Ter. c. 11 (Kolizej)

Zaloga pohištva

lastnega izdelka in tapetniškega blaga.

Izvršuje vsa mizarstva stavbna dela. :: Lasta tovarna na Glincah pri Ljubljani. ::

Tobakarne ozir. prodajalne

„Zarje“ v Trstu so:

Južni kolodvor.

Ficke, Kasel Silos pred vhodom v prsto luko.

Moze, ulica Miramar 1.

Magnolo, ulica Belvedere

Kichel, ulica Montorsino.

Gostilna Internacional, ulica Giovanni Boccacio št. 25.

Lavrenčič, trg pred Kasarno (Piazza Caserma).

Pipan, ulica Ponte della Fabra.

Gramaticopulo, Piazza Barriera.

Bruna, ulica del Rivo.

Raitinger, Riva Grumola št. 20.

Hoeltl, trafika na državnem kolodvoru.

„Zarja“ se prodaja v Ljubljani po 6 vin.

v naslednjih tobakarnah:

Južni kolodvor, na peronu.

Pirnat, Kolodvorska cesta.

Zupančič, Kolodvorska cesta.

Blaž, Dunajska cesta.

Sterkovič, Dunajska cesta.

Fuchs, Marije Terezije cesta.

Tivoli, na žel. prel. pri Nar. domu.

Šubič, Miklošičeva cesta.

Senk, Resljeva cesta.

Kanc, Sv. Petra cesta.

Treo, „

Kušar, „

Podboj, „

Stravs, Škofja ulica.

Bizjak, Bahoričeva ulica.

Remžgar, Zelena jama.

Svetek, Zaloška cesta.

Cešark, Šelenburgova ulica.

Dolenec, Prešernova ulica.

Kupujte „Zarjo“

Laška in dunajska

kuhinja

Šelenburgova ul. 7

nasproti glavne pošte.

Vsak čas se dobe mrzla in gorka jedila, zmiraj sveže morske ribe in izvrstno in ravno došlo vino „Brioni“.

Sprejme se abonente na kosilo in večerjo.

V prenovljenih prostorih in pod novim ravnateljstvom se priporoča sl. občinstvu za obilen obisk.

Konsumno društvo

za

Ljubljano in okolico

vpisana zadruga z omejeno zavezo

ima dosedaj sledeče prodajalne:

- I. v Šiški (v lastni hiši) Kolodvorska c.,
- II. na Viču (Glince, Tržaška cesta),
- III. v Ljubljani, Vodmat, Bohoričeva ulica,
- IV. v Ljubljani, Kolodv. okraj, Sodna ul. 4,
- V. v Ljubljani, Trnovo-Krakovo, Krakovski nasip 10,
- VI. v Tržiču na Gor. (pot proti Bistrici),
- VII. na Savi na Gorenjskem,
- VIII. na Jesenicah na Gorenjskem.

Pisarna je v Ljubljani, Šelenburgova ulica št. 6 II. — Uradne ure za stranke od 8.—1. ure popoldne.

Članov ima 1474, podpisane kapitala 44.220 K, vplačanega 31.715 K; garancije 88.440 K.

Pristopi lahko vsak polnoleten konsument oz. konsumentinja; pristopnina 1 K, delež 30 K, ki se vplača lahko v obrokih. Pristopi se lahko v prodajalnah in v pisarni. Hranilne vloge se obrestujejo od dneva vložitve do dneva vzdiga po 5 %. — Dosedanje stanje hranilnih vlog 45.000 kron.

Cene v prodajalnah zmerne!

Blago sveže!

V letu 1910 — 4% dividende.